

Instytut Pamięci Narodowej - Szczecin

<https://szczecin.ipn.gov.pl/pl9/archiwa/archiwalia-s/36030,Grudzien-03970-w-Szczecinie.html>
2019-09-17, 21:27

Grudzień '70 w Szczecinie

H A S Ł A

WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE SEKCJI W OKRESIE WYDARZEŃ
GRUDNIOWYCH 1970 r.

"POLSKA PARTIA PRACY WEJŚWA DO STRAJKU POWSZECHNEGO".
 "PRZECZ ZE ZDRAJCAMI KLASY ROBOTNICZEJ".
 "PRZEŁ ŁĄCZY SIĘ ZE STOCZNIĄ".
 "OBYWATEL! STRAJK KONTYNUUJEMY DALEJ. NIE PODOAMY SIĘ".
 "SOLNIERZE! SOLIDARYZUJCIE SIĘ Z KLASĄ ROBOTNICZĄ".
 "SOME POPIERAMY POSTULATY MAS ROBOTNICZYCH".
 "STOCZNIOWCY, MY HUTNICZY JESTEŚMY Z WAMI I POPIERAMY WASZE
 ŻĄDANIA".
 "CIELEWICISZ POPIERAMY STOCZNIOWCÓW. INSEAL".
 "SOLIDARYZUJEMY SIĘ Z ROBOTNIKAMI STOCZENI. "DANA".
 "STRAJK EKONOMICZNY. "DANA".
 "NIECH ŻYJE KLASA ROBOTNICZA".
 "PRACUJEMY - STRAJKUJEMY. ZAKŁADY MLECZARSKIE".
 "DAJCIE NAM CZEGO ŻĄDAMY A JESZCZE DZISZ BEZDIERMI W PRACY".
 "SOLNIERZU! NIE STROZELAJ DO BEZBRONNEJ LUDNOŚCI".
 "DOBRO POLSKI LUDOWEJ NABYTM NAJŚWIETYSZYM OBOWIĄZKIEM".
 "CHCZEMY PORZĄDEK".
 "PRZECZ Z WARSZUDAMI".
 "NIECH ŻYJE TOW. GIEREK".
 "STRAJK MA PODROŻE EKONOMICZNE A NIE POLITYCZNE".
 "POLITYKA ZAGRANICZNA RZĄDU NIE BUDZI ŻADNYCH ZASTRZEŻEŃ".
 "STOCZENIE STRAJKUJĄ - POPIERAJCIE NAS".
 "ZALOGA ZARZĄDU APTEK ZABEZPIECZAJĄC SPOŁECZNY INTERES MIASTA
 I WOJEWÓDZTWA NIE PRZERWA PRACY, JEDNAK SOLIDARYZUJE SIĘ ZE
 SŁUSZNYMI ŻĄDANIAMI MAS PRACUJĄCYCH".

"NIE CHCZEMY MORDÓW - CHCZEMY CHLEBA".
 "STRAJKUJEMY AŻ DO ZWYCISZWA".
 "STRAJK OKUPACYJNY GWARANCJĄ ZWYCISZWA".
 "ŻĄDAMY UKARANIA WINTÓW ŚMIERCI ROBOTNIKÓW".
 "GŁODNY ROBOTNIK TO NIE CHULIGAN".
 "RODZINY - NIE MARTWCIE SIĘ - ZWYCISZYM".
 "CAŁY SEKCJIN STRAJKUJE".
 "ŻĄDAMY PODWYŻKI PŁAC".
 "STRAJK EKONOMICZNY NIE POLITYCZNY. ŻĄDAMY SŁUSZNEJ PODWYŻKI
 PŁAC I OBNIEŻKI CSM".
 "STRAJK TRWA".
 "POPIERAMY POSTULATY STOCZNIOWCÓW".
 "POPIERAMY STRAJKUJĄCYCH".
 "PRACUJEMY DLA STRAJKUJĄCYCH".
 "PRZECZ Z ZAPLEŚNIAŁĄ ELITĄ WŁADZY".
 "PRZECZ Z RZĄDEM".
 "HANDEL SOLIDARYZUJE SIĘ ZE STOCZNIOWCAMI".
 "PRACUJEMY DLA STRAJKUJĄCYCH. ŻĄDAMY PODWYŻKI PŁAC O 30 %".
 "NIE STRAJKUJEMY DO PRZEWODZIMY PRZERWY DLA LUDNOŚCI".
 "WYBORY DEMOKRATYCZNE".
 "PRZECZ Z GOMULKĄ".
 "USUWAJ Z RZĄDU CIKANKIEWICZA".
 "ZWIĄZKI ZARODKOWE SAMODZIELNĄ KOMÓRKĄ".
 "ROZWIARAJ ZWIĄZKI ZARODKOWE".
 "WSTAŃ Z GROBU STALINIE - DO POLSKA ZGINIE".
 "PRZYJEDŹ HITLERZE NA ROWERZE DO GOMULKA NAM CHLEB OBIEREM".
 "PRZECZ Z WALASZKIEM".
 "POBŁOWIE Z ZAKŁADÓW PRACY W KOMITETACH PEPH".

H A S Ł A

WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE SEKCJI W OKRESIE WYDARZEŃ
GRUDNIOWYCH 1970 r.

"POLSKA PARTIA PRACY WEJŚLA DO STRAJKU POWSZECHNEGO".
 "PRZECZ ZE ZDRAJCAMI KLASY ROBOTNICZEJ".
 "PRZEŁ ŁĄCZY SIĘ ZE STOCZNIĄ".
 "OBYWATEL! STRAJK KONTYNUUJEMY DALEJ. NIE PODDAMY SIĘ".
 "SOLNIERZE! SOLIDARYZUJCIE SIĘ Z KLASĄ ROBOTNICZĄ".
 "SOME POPIERAMY POSTULATY MAS ROBOTNICZYCH".
 "STOCZNIOWCY, MY HUTNICZY JESTEŚMY Z WAMI I POPIERAMY WASZE ŻĄDANIA".
 "CIEKAWICIE POPIERAMY STOCZNIOWCÓW. INŻEL".
 "SOLIDARYZUJEMY SIĘ Z ROBOTNIKAMI STOCZENI. "DANA".
 "STRAJK EKONOMICZNY. "DANA".
 "NIECH ŻYJE KLASA ROBOTNICZA".
 "PRACUJEMY - STRAJKUJEMY. ZAKŁADY MLECZARSKIE".
 "DAJCIE NAM CZEGO ŻĄDAMY A JESZCZE DZIŚ BĘDZIEMY W PRACY".
 "SOLNIERZU! NIE STRZELAJ DO BIEDZONNEJ LUDNOŚCI".
 "DOBRO POLSKI LUDOWEJ NABYŁM NAJŚWIETYSZYM OBOWIĄZKIEM".
 "CHCEMY PORZĄDEK".
 "PRZECZ Z WARCHŁAMI".
 "NIECH ŻYJE TOW. GIEREK".
 "STRAJK MA PODŁOŻE EKONOMICZNE A NIE POLITYCZNE".
 "POLITYKA ZAGRANICZNA RZĄDU NIE BUDZI ŻADNYCH ZASTRZEŻEŃ".
 "STOCZENIE STRAJKUJĄ - POPIERAJCIE NAS".
 "ZALOGA ZARZĄDU APTEK ZABEZPIECZAJĄC SPOŁECZNY INTERES MIASTA I WOJEWÓDZTWA NIE PRZERWA PRACY, JEDNAK SOLIDARYZUJE SIĘ ZE SŁUSZNYMI ŻĄDANIAMI MAS PRACUJĄCYCH".

"NIE CHCEMY MORDÓW - CHCEMY CHLEBA".
 "STRAJKUJEMY AŻ DO ZWYCIEŻSTWA".
 "STRAJK OKUPACYJNY GWARANTUJĄ ZWYCIEŻSTWA".
 "ŻĄDAMY UKARANIA WINNYCH ŚMIERCI ROBOTNIKÓW".
 "ŚMIODNY ROBOTNIK TO NIE CHULIGAN".
 "RODZINY - NIE MARZCIE SIĘ - ZWYCIEŻYMY".
 "CAŁY SEKCJON STRAJKUJE".
 "ŻĄDAMY PODWYZKI PŁAC".
 "STRAJK EKONOMICZNY NIE POLITYCZNY. ŻĄDAMY SŁUSZNEJ PODWYZKI PŁAC I OBRNIKI CEN".
 "STRAJK TWA".
 "POPIERAMY POSTULATY STOCZNIOWCÓW".
 "POPIERAMY STRAJKUJĄCYCH".
 "PRACUJEMY DLA STRAJKUJĄCYCH".
 "PRZECZ Z ZAPLEŚNIAŁĄ ELITĄ WŁADZY".
 "PRZECZ Z RZĄDEM".
 "HANDL! SOLIDARYZUJ SIĘ ZE STOCZNIOWCAMI".
 "PRACUJEMY DLA STRAJKUJĄCYCH. ŻĄDAMY PODWYZKI PŁAC O 30 %".
 "NIE STRAJKUJAMY DO PRZEWODZIM PRZERZYCI DLA LUDNOŚCI".
 "WYBORY DEMOKRATYCZNE".
 "PRZECZ Z GOMUŁKĄ".
 "USUNĄĆ Z RZĄDU OTRANKIEWICZA".
 "ZWIĄZKI ZARODKOWE SAMODZIELNĄ KOMÓRKĄ".
 "ROZWIĄZĄĆ ZWIĄZKI ZARODKOWE".
 "WSTAŃ Z GROBU STALINIE - DO POLSKA ŻYWIĆ".
 "PRZYJEDŹ HITLERZE NA ROWERZE DO GOMUŁKA NAM CHLEB ODBIERE".
 "PRZECZ Z WALASZKIEM".
 "POŚLÓWIE Z ZAKŁADÓW PRACY W KOMITETACH PEPR".

Koniec dekady lat 60-tych XX w. w Polsce upłynął pod znakiem coraz bardziej pogarszającej się sytuacji społeczno-gospodarczej. Lansowany przez komunistyczną propagandę obraz tzw. małej stabilizacji w czasie rządów Władysława Gomułki, coraz bardziej odbiegał od rzeczywistości. Podwyżka cen wielu towarów, w tym produktów spożywczych, ogłoszona przez władze w dniu 12 grudnia 1970 r. stała się kroplą, która przelała czarę społeczną goryczy. Decyzja ta, wprowadzona w okresie świątecznych przygotowań, stała się bezpośrednią przyczyną wybuchu robotniczych protestów w kilku miastach Wybrzeża. Jako pierwsi wystąpili robotnicy Gdańska. W dniu 14 grudnia 1970 r. rozpoczął się strajk w Stoczni im. Lenina. W następnych dniach do protestów przyłączyły się inne miasta: Słupsk, Elbląg, Gdynia.

W tym czasie w Szczecinie, a zwłaszcza w Stoczni Szczecińskiej im. A. Warskiego robiło się coraz bardziej niespokojnie w związku z docierającymi do miasta tragicznymi informacjami o wydarzeniach w Trójmieście. W dniu 17 grudnia, poranny wiec stoczniovców przed budynkiem dyrekcji stoczni zamienił się w robotniczy pochód, który jednak został rozproszony przez milicyjne siły. Około południa wyruszył z „Warskiego” kolejny, dużo większy pochód, do którego dołączyli się robotnicy z innych zakładów pracy. Próby zatrzymania manifestacji przez MO na ul. Dubois nie powiodły się i demonstranci ostatecznie dotarli do centrum miasta przed gmach KW PZPR, gdzie szybko zgromadził się ok. 20 tysięczny tłum mieszkańców. Szczecińska siedziba PZPR została zdemolowana i podpalona, rozsierzdzone tłum zaatakował również pobliską siedzibę KW MO przy ul. Małopolskiej. Szturm ten został jednak odparty przez oddziały milicji i wojska. Zginęło jednaście osób. Pod wieczór starcia przeniosły się w rejon ul. Kaszubskiej, gdzie demonstranci zaatakowali areszt śledczy, gmach prokuratury i pobliską jednostkę

wojskową. Późnym wieczorem gniew tłumu skupił się na gmachu Miejskiej Rady Narodowej. Również w tych starciach padły kolejne ofiary. Dramatyczne wydarzenia trwały do godz. 22 i zakończyły się krwawym bilansem czternastu zabitych i wielu rannych.

W dniu 18 grudnia demonstranci nie wyszli już na ulicę, lecz pozostali w zakładach pracy i zarządzili generalny strajk okupacyjny. Pod stoczną, którą siły wojskowe i milicyjne otoczyły kordonem, padli kolejni ranni, z których dwie osoby zmarły w szpitalu. Powstały wówczas Ogólnomiejski Komitet Strajkowy, któremu podporządkowało się ponad sto przedsiębiorstw, przez następnych pięć dni posiadał rzeczywistą władzę w mieście. Strajkujący robotnicy przedstawili dwadzieścia jeden postulatów, w tym między innymi żądania powołania niezależnych związków zawodowych oraz rozliczenia robotniczej masakry. W dniu 20 grudnia doszło do pozornego porozumienia pomiędzy władzami a strajkującymi. Dwa dni później protest zakończono.

Bezpośrednim efektem dramatycznych wydarzeń grudniowych był przewrót w ekipie rządzącej. Odchodzącego w niesławie Gomułkę, na stanowisku I sekretarza KC PZPR zastąpił Edward Gierek. Najtragiczniejszy był jednak bilans ofiar tych wydarzeń. W kraju zginęło czterdzieści pięć osób a ponad tysiąc zostało rannych. Sam Szczecin okupił swój udział w robotniczym proteście szesnastoma zabitymi mieszkańcami.

Opracowanie: Tomasz Dźwigał, Łukasz Skubisz